

prima instanță, Judecătoria Chișinău, sediul Buiucani
judecător: A. Danilov
instanța de apel, Curtea de Apel Chișinău
judecători: L. Bulgac, D. Manole, G. Dașchevici

dosarul nr. 3ra-1043/2017

ÎNCHEIERE

27 septembrie 2017

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
al Curții Supreme de Justiție

în componența:

Președintele completului,
judecători

Valentina Clevadi
Dumitru Mardari, Galina Stratulat

examinând admisibilitatea recursului declarat de Consiliul pentru prevenirea și eliminarea discriminării și asigurarea egalității,

în cauza civilă la cererea de chemare în judecată înaintată de Societatea cu răspundere limitată „Haiducel” împotriva Consiliului pentru prevenirea și eliminarea discriminării și asigurarea egalității, intervenienți accesorii Ion Bucur, Romeo Bucur și Roman Cebotari cu privire la contestarea actului administrativ,

împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău din 25 mai 2017, prin care s-a respins apelul declarat de Consiliul pentru prevenirea și eliminarea discriminării și asigurarea egalității cu menținerea hotărârii Judecătoria Chișinău, sediul Buiucani din 17 februarie 2017,

c o n s t a t ă :

La 18 iulie 2016, SRL „Haiducel” s-a adresat în instanță cu cerere de chemare în judecată împotriva Consiliului pentru prevenirea și eliminarea discriminării și asigurarea egalității cu privire la contestarea actului administrativ.

În motivarea cererii reclamantul a invocat că, la 10 noiembrie 2015, Consiliul a înregistrat plângerea petiționarilor cu privire la comiterea acțiunii de discriminare directă în acces la serviciile disponibile publicului pe criteriu de origine etnică. Referitor la pretinsa discriminare petiționarii au susținut, că tratamentul mai puțin favorabil s-a manifestat prin refuzul expres al proprietarului localului de a deservi pe petiționari care sunt de origine etnica romi, dar și pe romi în general. Au mai menționat că romii în general sunt refuzați în accesul la serviciile oferite de SRL „Haiducel” în baza unor stereotipuri și prejudecăți. Petiționarii au indicat că erau de acord să respecte regulile de conduită impuse de administrația localului și să suporte eventualele prejudicii care pot apărea pe parcurs (ex. careva deteriorări) și au solicitat constatarea discriminării pe criteriu de apartenență etnică și obligarea reclamatului de a înceta discriminarea romilor în accesul la serviciile publice pe care le prestează.

Indică reclamantul că, la 13 noiembrie 2015, prin scrisoarea nr. 03/1008, Consiliul a citat SRL „Haiducel” în calitate de reclamat la ședința de audiere pentru 08 decembrie 2015, ora 13:00. Consiliul a solicitat până la data de 01

decembrie 2015 (cu referință la cauza în speță) poziția detaliată a SRL „Haiducel” în legătură cu faptul care formează obiectul plângerii, iar neprezentarea nejustificată a informației solicitate de Consiliul se sancționează cu amendă între 75 și 150 unități convenționale. Totodată, Consiliul a menționat că, reclamatul are dreptul la avocat, în vederea prestării asistenței juridice pe parcursul procedurilor respective, de asemenea dreptul să prezinte martori pentru a fi audiați la ședința Consiliului.

Menționează SRL „Haiducel” că, la 01 decembrie 2015 a depus referința la plângerea petiționarilor, considerând acuzațiile nefondate și pasibile de a fi respinse ca neîntemeiate, anexând la aceasta probe pertinente (foto și CD video), pe care se văd persoane de etnie romi cum petrec timpul liber la piscină și video de la botezul unui copil de etnie rom la care a participat administratorul Bunescu Agapie cu soția, probe care confirmă faptul că romii au acces, mai mult ca atât sunt în relații foarte bune. Totodată, reclamantul a argumentat că a refuzat accesul anume persoanelor Bucur Ion, Bucur Romeo, Cebotari Roman și încă două persoane (în total erau 5), din motiv că nu aveau cu ei atributele necesare (șervete, gel, șlapi etc.), aveau un comportament provocator și că anterior au mai fost pe teritoriul complexului (anume la saună și au făcut dezordine, fapt despre care au recunoscut petiționarii (atât în video, cât și la ședința Consiliului).

Menționează reclamantul că, la 04 decembrie 2015 a fost întocmit un raport pe cauza 349/15 Bucur Ion vs SRL „Haiducel”, în care nu a fost făcută nici o mențiune asupra probelor anexate la referință reclamatului din 01 decembrie 2015 (anume foto cu persoanele de etnie romă care liber frecventează complexul de agrement SRL „Haiducel”. La 08 decembrie 2015, la ședința consiliului, avocatul SRL „Haiducel”, Zumbreanu Tatiana în vederea prestării asistenței juridice, împuternicită în conformitate cu prevederile legislației în vigoare, a depus referință la plângerea petiționarilor prin care a remarcat că petiționarii spunând că anterior persoanelor de etnie romă le era interzis accesul la piscină sub pretextul că nu sunt locuri, dar nu au prezentat nici o probă în acest sens, și anume cui a fost interzis și când anume și prin ce se probează. S-a menționat că petiționarii au dus Consiliul în eroare prin declarații nejustificate care nu corespund realității și anume, că reclamatul a motivat refuzul prin faptul că sunt romi (discriminare directă). În cadrul ședinței, la fel Bucur Ion și Cebotari Roman au mințit, astfel, Bucur Ion a declarat că reclamatul ar fi spus: „nu primim clienți romi”, iar Cebotari Roman a declarat: „Deodată cum am fost văzuți - puteți să ieșiți că noi romi nu primim; - nu dorim să primim clienți romi în genere... etc.” și multe alte aberații care nu corespund realității. Deoarece chiar în proba video (filmată de petiționari), nici un angajat a SRL „Haiducel” nu a pronunțat niciodată cuvântul rom. Numai petiționarii prin întrebările lor provocatoare accentuau faptul provenienței: „Da de ce pe romi nu-i primiți?, De ce pe țigani nu-i primiți? De aceea că suntem romi? De ce nu scrieți că accesul pentru romi este interzis? Etc”. În referința avocatului a fost menționat că petiționarii au declarat că, astfel de cazuri de discriminare sunt comise sistematic de către reprezentanții companiei în raport cu persoanele de etnie romă. Neavând nici o probă pertinentă, petiționarii și-au permis să înjosească și să discrimineze reputația SRL

„Haiducel”, deoarece sunt probe la materialele cauzei, care demonstrează viceversa, și anume foto, video cu clienți și prieteni romi.

Menționează reclamantul că, în conformitate cu prevederile Legii nr. 121 din 25 mai 2012 cu privire la asigurarea egalității, plângerea adresată Consiliului trebuie să cuprindă informații privind fiecare din cele 4 elemente cheie, care vor permite înțelegerea faptelor și a presupusei discriminări. Plângerea petiționarilor este una declarativă, neavând nici un suport probatoriu în acest sens. Motivele invocate de petiționari în plângere vin în contradicție cu circumstanțele reale ale faptei și înlătură prezumția discriminării. În referință, avocatul SRL „Haiducel” a menționat că nu sunt relevante referințele petiționarilor la practica CEDO ca exemplu de precedent sau lucru adjudecat. Cauzele în care înalta Curte a constatat o discriminare reală vin în contradicție cu obiectul și subiectul plângerii depuse de petiționari și nu au nimic comun cu examinarea cauzei în speță. Avocatul reclamatului a solicitat respingerea plângerii ca fiind eronată și lipsită de suport probatoriu legal, prin care petiționarii nejustificat au tentat la constatarea discriminării pe criteriu de apartenență etnică și a faptului că romii în general sunt refuzați în accesul la serviciile oferite de SRL „Haiducel”, ceea ce vădit nu corespunde realității.

Mai indică reclamantul că, în cadrul ședinței din 08 decembrie 2015, Președintele Consiliului, membru raportor în urma vizualizării probelor prezentate de petiționar a constatat just, la caz motivul real al refuzului este altul și nicidecum nu este vorba de discriminare. Totodată, în cadrul aceleiași ședințe au fost invitați 3 martori de etnie romă care au confirmat faptul că SRL „Haiducel”, niciodată nu au auzit că romilor le-ar fi fost vreodată interzis accesul la piscină, martori care însă, după darea declarațiilor au fost presați de către petiționari.

A mai indicat SRL „Haiducel” că la 14 decembrie 2015, petiționarii au depus comentarii suplimentare la dosar și încă niște probe fabricate, cum ar fi, declarațiile a încă patru martori, întocmite toate la 12 decembrie 2015, cu același conținut, stil și manieră precum că ar fi fost refuzați pe criteriu etnic în accesarea serviciilor la piscină ce aparține SRL „Haiducel”, refuzul primit anume de la proprietarul Bunescu Agapie (fără a menționa când au fost refuzați (ziua, luna, anul). Mai mult ca atât, piscina iarna nu lucrează și paradoxal martorii nu cunosc numele și prenumele proprietarului, însă, Consiliul a acceptat probele suplimentare ilegal, fără a aduce la cunoștință reclamatului, lipsindu-l de dreptul de a se expune.

Invocă SRL „Haiducel” că Legea nr. 298 din 21 decembrie 2012 cu privire la activitatea Consiliului pentru prevenirea și eliminarea discriminării și asigurarea egalității, la pct. 44 prevede că, petiționarul poate solicita completarea plângerii cu noi date numai până la începerea audierilor, deci până la 08 decembrie 2012, însă în speță Consiliul a acceptat după ședință probe suplimentare, la 14 decembrie 2015. Consiliul a admis completări noi de la petiționari ilegal, mai mult ca atât, nici nu a prezentat probele reclamatului și nu a solicitat reclamatului să se expună.

Susține reclamantul că, a fost încălcat principiul egalității armelor în proces, încălcând dreptul la apărare a SRL „Haiducel” și eventual manifestând un

abuz în drepturi din partea Consiliului ce contravine normelor legale. Astfel, Consiliul a încălcat pct. 53 lit. a), b), c) al Legii nr. 298 din 21 decembrie 2012 cu privire la activitatea Consiliului pentru prevenirea și eliminarea discriminării și asigurarea egalității, prin nerespectarea principiilor de transparență a procedurii, contradictorialității și asigurării dreptului la apărare.

A mai menționat reclamantul și prevederile art. 15, pct. 1 al Legii nr. 121 din 25 mai 2012 cu privire la asigurarea egalității, potrivit căruia plângerea se examinează în termen de 30 zile de la data depunerii, cu posibilitatea prelungirii termenului, care însă nu va depăși 90 zile de la data depunerii.

Însă, afirmă că plângerea s-a examinat cu depășirea termenului maxim prescris, plângerea a fost înregistrată la 10 noiembrie 2015, iar decizia emisă 09 februarie 2016.

Relevă SRL „Haiducel” că, Consiliul prin decizia din 09 februarie 2016 a ignorat Legea nr. 298 din 21 decembrie 2012 cu privire la activitatea Consiliului pentru prevenirea și eliminarea discriminării și asigurarea egalității, încălcând Regulamentul de activitate al Consiliului pentru prevenirea și eliminarea discriminării, și anume, Capitolul II, pct. 7 lit. c) și pct. 9 care prevede că, Președintele Consiliului stabilește după consultarea membrilor consiliului data și ora desfășurării ședinței. Consiliul se convoacă în ședințe în mod stabilit la art. 11 alin. (11) din Legea cu privire la asigurarea egalității. În speță, Președintele Consiliului era și membru raportor.

Mai mult ca atât, susține că la ședința din 08 decembrie 2015 nu au fost prezenți (au lipsit) membrii Consiliului care au semnat decizia, și anume Oxana Gumennaia, Andrei Brighidin, Lucia Gavriliță, fapt confirmat prin proces-verbal al ședinței, deci la adoptarea deciziei s-au expus și au semnat 3 membri ai consiliului care nu au asistat la ședința din 08 decembrie 2015.

Decizia din 09 februarie 2016 este absolut identică cu raportul din 04 decembrie 2015, prezentat de membrul raportor până la ședința din 08 decembrie 2015, cu excepția comentariilor suplimentare și probelor depuse tardiv de petiționari, dar luate în considerație la adoptarea deciziei.

Totodată, în decizie nu a fost introdusă nici o mențiune și nici o obiecție a avocatului reclamatului asupra învinuirii nefondate a petiționarilor. Consiliul nu s-a expus asupra probelor prezentate de reclamat, foto-video prin care se probează faptul că romii au acces la serviciile SRL „Haiducel”, mai mult în decizia din 09 februarie 2015, nici nu a indicat despre 3 martori de etnie romă care au confirmat faptul că au accesat serviciile SRL „Haiducel” și că nu au auzit niciodată de la alți romi că întreprinderea interzice accesul persoanelor de etnie romă.

Mai invocă reclamantul că, în conformitate cu pct. 61 al Legii nr. 298 din 21 decembrie 2012, decizia trebuie să cuprindă explicațiile și obiecțiile avocatului reclamatului, însă Consiliul a ignorat și nu a făcut nici o mențiune în decizia din 09 februarie 2016 vis-a-vis de obiecțiile și explicațiile avocatului reclamatului, mai mult, în decizie nu au fost incluse nici explicațiile martorilor.

Totodată, susține reclamatul că a adus suficiente dovezi că refuzul s-a bazat pe un factor obiectiv, petiționarii erau fără prosoape, comportament

neadecvat și au mai făcut dezordine anterior la saună și nicidecum precum duc în eroare petiționarii că pe criteriu de etnie.

Consideră reclamantul argumentele invocate de Consiliu în decizia din 09 februarie 2016 că sunt unilaterale, bazate doar pe probele eronate a petiționarilor cât și a probelor suplimentare ilegale a petiționarilor, prin acceptarea cărora Consiliul a făcut abuz în drepturi, încălcând principiul contradictorialității și egalității, din care considerente decizia din 09 februarie 2016 poate fi apreciată doar ca una ilegală și urmează a fi revocată total.

Afirmă că, Consiliul urma în mod normal să respingă plângerea petiționarilor în conformitate cu prevederile art. 14 lit. b) al Legii nr. 121 din 25 mai 2012 cu privire la asigurarea egalității, deoarece nu conține informația prevăzută la art. 13 alin. (2) din lipsa faptelor și dovezilor care ar susține plângerea.

Prin încheierea protocolară a primei instanțe din 29 iulie 2016, au fost atrași în proces în calitate de intervenienți accesorii Bucur Ion, Bucur Romeo, Cebotari Roman.

Solicită SRL „Haiducel” anularea deciziei Consiliului pentru prevenirea și eliminarea discriminării și asigurarea egalității nr. 349/15 din 09 februarie 2016.

Prin hotărârea Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani din 17 februarie 2017, acțiunea înaintată de SRL „Haiducel” a fost admisă integral în sensul invocat.

Împotriva hotărârii primei instanțe la 14 martie 2017, a declarat apel Consiliul pentru prevenirea și eliminarea discriminării și asigurarea egalității, solicitând admiterea cererii de apel, casarea hotărârii primei instanțe și emiterea unei decizii prin care acțiunea înaintată să fie respinsă integral ca neîntemeiată.

Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 25 mai 2017 s-a respins apelul declarat de Consiliul pentru prevenirea și eliminarea discriminării și asigurarea egalității cu menținerea hotărârii Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani din 17 februarie 2017.

La 14 iunie 2017, Curtea de Apel Chișinău a expediat în adresa participanților la proces decizia instanței (f.d. 201).

La 12 iulie 2017, Consiliul pentru prevenirea și eliminarea discriminării și asigurarea egalității a declarat recurs împotriva deciziei instanței de apel și hotărârii primei instanțe, solicitând admiterea recursului, casarea hotărârilor judecătorești cu emiterea unei noi hotărâri de respingere a acțiunii.

În conformitate cu art. 434 alin. (1) Codul de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale.

Astfel, prin prisma dispoziției citate, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră recursul declarat la 12 iulie 2017, împotriva deciziei instanței de apel din 25 mai 2017, în termen.

Recurentul în motivarea recursului a indicat că consideră neîntemeiate decizia instanței de apel și hotărârea primei instanțe, deoarece instanțele au

interpretat greșit normele materiale, eronat concluzionând că Consiliul eronat a organizat ședința în lipsa tuturor membrilor.

Totodată susține că, instanțele de judecată nu au examinat toate circumstanțele cauzei, considerând petiția declarativă, fără a țin cont de declarațiile tuturor martorilor audiați.

Susține recurentul că, instanța a încălcat regulile speciale de examinare a litigiilor privind discriminarea, în cazul în care aceasta a fost în drept a se expune asupra legalității actului emis și nu asupra faptului discriminării.

În conformitate cu art. 439 alin. (2) Codul de procedură civilă, după parvenirea dosarului, un complet din 3 judecători decide asupra admisibilității recursului, dispune expedierea copiei de pe recurs intimatului, cu înștiințarea despre necesitatea depunerii obligatorii a referinței timp de o lună de la data primirii acesteia. În cazul neprezentării referinței în termenul stabilit, admisibilitatea recursului se decide în lipsa acesteia.

La 22 august 2017, Curtea Supremă de Justiție a expedit în adresa intimatului cererea de recurs cu înștiințarea despre necesitatea depunerii referinței.

Iar, la 07 septembrie 2017, SRL „Haiducel”, prin intermediul avocatului Tatiana Zumbreanu a depus referință, exprimându-și dezacordul cu recursul declarat, solicitând respingerea recursului ca inadmisibil.

În conformitate cu art. 439 alin. (3) Codul de procedură civilă, judecătorul raportor verifică încadrarea în prevederile legii a temeiurilor invocate în recurs și face un raport verbal în fața completului de judecată instituit în conformitate cu alin. (2).

Audiind raportul verbal al judecătorului raportor și verificând temeiurile invocate în recurs în raport cu materialele cauzei civile, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că recursul este inadmisibil din următoarele motive.

În conformitate cu art. 432 alin. (1) Cod de procedură civilă, părțile și alți participanți la proces sunt în drept să declare recurs în cazul în care se invocă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural.

Alineatele (2) și (3) aceluiași articol prevăd exhaustiv cazurile în care se consideră că normele de drept material sau de drept procedural au fost încălcate sau aplicate eronat, iar alin.(4) stabilește că săvârșirea altor încălcări decât cele indicate la alin. (3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au dus sau ar fi putut duce la soluționarea greșită a pricinii sau în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară, sau în cazul în care erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

Completul Colegiului menționează că, Consiliul pentru prevenirea și eliminarea discriminării și asigurarea egalității în cererea de recurs nu a invocat nici unul din temeiurile de declarare prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) sau (4) Codul de procedură civilă.

Conform prevederilor art. 433 lit. a) Cod de procedură civilă, cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care recursul nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4).

În conformitate cu art. 440 alin. (1) Codul de procedură civilă, în cazul în care se constată existența unuia din temeiurile prevăzute la art. 433, completul din 3 judecători decide în mod unanim, printr-o încheiere motivată irevocabilă, asupra inadmisibilității recursului. Încheierea se emite conform prevederilor art. 270 și nu conține nicio referire cu privire la fondul recursului.

Completul judiciar indică că procedura admisibilității constă în verificarea faptului, dacă motivele invocate în recurs se încadrează în cele prevăzute în art. 432 alin. (2) și (3) din Codul de procedură civilă, fără a se examina temeinicia lor.

În acest sens, completul reiterează prin prisma jurisprudenței CEDO că „... art. 6 § 1 al Convenției, nu impune motivarea în detaliu a unei decizii prin care o instanță de recurs, întemeindu-se pe dispoziții legale specifice, respinge recursul declarat împotriva sentinței pronunțate de o instanță inferioară, ca fiind lipsit de șanse de succes.” (cauza Rebai și alții contra Franței, Comisia Europeană a Drepturilor Omului, 25 februarie 1995, nr.26561/1995).

Astfel, din considerentele menționate și având în vedere faptul că, instanța de apel a examinat pricina sub toate aspectele, cu respectarea normelor de procedură și aplicarea corectă a legii materiale, iar în esența lor argumentele recursului, au fost verificate minuțios, la judecarea pricinii în ordine de apel, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a considera recursul declarat de Consiliul pentru prevenirea și eliminarea discriminării și asigurarea egalității, ca inadmisibil.

În conformitate cu art. 270, art. 433 lit. a) și art. 440 alin. (1) Cod de procedură civilă, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție,

d i s p u n e :

Recursul declarat de Consiliul pentru prevenirea și eliminarea discriminării și asigurarea egalității, se consideră inadmisibil.

Încheierea este irevocabilă.

Președintele completului,

Valentina Clevadî

judecători

Dumitru Mardari

Galina Stratulat